

УДК 81.161.2:811.111'42
Добровольська М. Б.
асп. ЗНУ

МЕТАФОРА ТА МЕТОНІМІЯ ЯК ЗАСОБИ ІМПЛІЦИТНОЇ ОЦІНКИ

В сучасних умовах людина майже постійно піддається інформаційному впливу, тому дуже важливо добре орієнтуватись, правильно розуміти та сприймати будь-яку інформацію, навіть якщо вона виражена неявно, тобто вміти читати між рядків. Саме тому дослідження імпліцитності та

імпліцитної (неявної) оцінки є актуальним та привертає увагу багатьох учених.

Категорія імпліцитності слугує засобом розкриття підтексту, авторської інтенції, а також основної мети повідомлення. Важливим аспектом наукових досліджень є способи вираження імпліцитності та імпліцитної оцінки, норми взаємодії вербальної (експліцитної) та невербальної (імпліцитної) форми знань. Одним з найпопулярніших образних засобів вираження імпліцитної оцінки у художньому дискурсі є метафора. Метафора – це найбільш виразний мовний засіб, вона завжди пов'язана з емоційною сферою, певним чином здійснює вплив на читача. Відомий дослідник метафори зазначає, що ступінь їх виразності пов'язана перш за все з тим, що адресату необхідно «виявити», що має на увазі автор, тобто читацький внесок повинен бути набагато більшим, ніж «просто пасивне сприйняття». Читач досягає цього, «пройшовши через інший семантичний зміст, ніж той, що повідомляється [1, с. 340]. Отже, саме метафора надає дискурсу неповторного шарму, а також додаткового емоційного фону. За допомогою метафори автор виражає те, що не хоче або не може виразити прямо, інакше кажучи використання метафори в дискурсі є свосвідомим творчим процесом, за допомогою якого передаються імпліцитна оцінка персонажів, їх вчинків чи подій. Наприклад: «They started back with a hot sorrow streaming down upon them; the car was weighted with their mutual apprehension and anguish, and the children's mouths were grave with disappointment. Grief presented itself in its terrible, dark unfamiliar color». Цей уривок – яскравий приклад того, як автор за допомогою метафори, а також метонімії передає важкість душевного настрою сім'ї внаслідок негараздів у родині.

Метонімія, в основі якої лежать логічні зв'язки суміжності, є фундаментальним способом пізнання. Вона слугує важливим засобом категоризації й концептуалізації дійсності, стратегією мислення, мовним відображенням когнітивного стилю автора. Метонімія є важливим креативним засобом збагачення дискурсу. Завдяки метонімії думка набуває більш яскравого вираження, а поняття, що передаються нею, збагачуються додатковими конкретними уявленнями. Метонімія є моделлю вихідного знання, когнітивним інструментом мовної категоризації, завдяки якому вербалізуються соціально-значущі для сучасної мовної свідомості явища та предмети [2, с. 260]. Наприклад: «A terrible restlessness that was akin to hunger afflicted Martin Eden. He was famished for a sight of the girl whose slender hands had gripped his life with a giant's grasp. He could not steel himself to call upon her. He was afraid that he might call too soon, and so be guilty of an awful breach of that awful thing called etiquette». У цьому прикладі за допомогою метонімії передаються відчуття хлопця стосовно дівчини, яку він покохав. Автор показує читачеві, яку важливу роль вона відіграє в житті Мартіна Ідена.

Метафоричні одиниці надають висловлюванню образність, експресивність, емоційну оцінність, а також призначені для формування думки адресата в заданому автором напрямку.

Отже, використання метафори та метонімії в художньому дискурсі надає читачу можливість сприймати повідомлення автора крізь призму власних відчуттів та емоцій. Дослідження метафори (та метонімії) як способу осмислення дійсності дозволяє зрозуміти особливості мислення як окремого індивіда, так і цілого соціуму, а відтак, відновити особливості мовної картини світу цього соціуму, специфічні риси, властиві певній національній суспільній свідомості, а також вивчити особливості окремих концептів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Теория метафоры [Текст]: Сборник: Пер. с англ., фр., нем., исп., польск. яз. / Вступ. ст. и сост. Н. Д. Арутюновой; Общ. ред. Н. Д. Арутюновой и М. А. Журиной. – М.: Прогресс, 1990. – 512 с.
2. Тупахіна, О. В. Метонімія як когнітивно-семантичний механізм неологізації німецької мови [Текст] / О. В. Тупахіна // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія». Сер. : Філологічна. – 2010. – Вип. 14. – С. 258-261.